

УДК 378.147

Юлія Корницька,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови гуманітарного спрямування №3 факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» (Україна)

ВІКІ-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ЛЕКСИКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

***Анотація.** У статті обґрунтовується актуальність проблеми оптимізації процесу навчання професійно-орієнтованої лексики студентів немовних спеціальностей. Груповий проект з створення словника фахових термінів на основі технології вікі розглядається як ефективна форма оптимізації цього виду діяльності, що має потенціал допомогти викладачу успішно вирішити дидактичні завдання та є мотивуючою для студентів. На основі теоретичного аналізу актуальних досліджень обґрунтовується доцільність використання вікі-технології для розширення словникового запасу студентів немовного профілю в процесі самостійної роботи. Представлено базовий алгоритм організації самостійної роботи студентів з створення глосарію фахових термінів.*

***Ключові слова:** професійно-орієнтована лексика, вікі-словник, вікі-технологія, самостійна робота, співпраця, студенти, немовні спеціальності, алгоритм.*

Yu. Korniytska

WIKI-TECHNOLOGY AS A TOOL FOR TEACHING PROFESSIONALLY-ORIENTED VOCABULARY TO NONLINGUISTIC STUDENTS

Annotation. The article is devoted to the problem of optimization the process of teaching professionally-oriented vocabulary to nonlinguistic students. The author considers group projects on creating professionally-oriented glossaries based on wiki as an effective optimizing form for this activity type, which has a significant potential to support teachers in solving the didactic tasks and motivates students. Based on the thorough theoretical analysis of actual researches, the expediency of using wiki for vocabulary expanding in the process of independent work is justified. A basic algorithm for organizing students' independent work on the compilation of a special terms glossary is presented.

Key words: professionally-oriented vocabulary, wiki-glossary, wiki-technology, independent work, collaboration, students, nonlinguistic specialties, algorithm.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Активне розширення міжнародної співпраці у всіх сферах економіки та освіти, а також сучасна ситуація на ринку праці вимагає від майбутнього фахівця вільного володіння іноземною мовою. Це підтверджується і кваліфікаційними вимогами до фахівців. Підвищення ефективності навчання іноземних мов студентів немовного профілю наразі є однією з пріоритетних задач в освіті.

Важлива роль в процесі навчання іноземних мов студентів немовних спеціальностей відводиться лексиці. Складно спілкуватись без знання граматики, однак без знання лексики спілкуватись неможливо. Від об'єму словникового запасу залежить успішність мовця, оскільки за допомогою слів він вирішує конкретні завдання та проблеми, відстоює власну точку зору, висловлює думки. Чим більше слів він знає, тим точніше та чіткіше він

висловлює думки, тим більш успішним він стає в професійному плані¹. Отже, систематичне накопичення та розширення словникового запасу є однією з основних задач при навчанні іноземних мов.

На кожному рівні навчання та для кожного профілю розроблюються власні специфічні лексичні мінімуми, що мають бути засвоєні студентами. Лексичні мінімуми включають як загальну, так і фахову лексику. Однак, визначений програмно-методичним забезпеченням мінімум не може вмістити всього діапазону специфічної лексики, що потрібна студентам різних спеціальностей одного напрямку підготовки. Наприклад, лексика необхідна майбутнім фахівцям у сфері менеджменту інноваційної діяльності, не буде пріоритетною для майбутніх фахівців у сфері менеджменту зовнішньоекономічної діяльності (незважаючи на те, що це спеціальності одного напрямку підготовки «Менеджмент»). Таким чином, існує необхідність в розробці окремих додаткових глосаріїв для кожної конкретної групи студентів у відповідності до професійних інтересів.

Зважаючи на протиріччя між існуючими кваліфікаційними вимогами та обмеженою кількістю аудиторних годин, а також у відповідності до нових стандартів згідно яких акцент з аудиторної роботи перенесено на роботу самостійну, особливої актуальності набуває пошук шляхів та способів оптимізації процесу навчання професійно-орієнтованої лексики. Оптимальним шляхом подолання вищезначених протиріч дослідники вважають організацію самостійної навчальної діяльності студентів з використанням потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичною базою нашого дослідження стали дослідження з:

- методики навчанні іноземних мов (Н. Баграмова, Н. Гальскова, А. Миролубов, Г. Палмер, І. Рахманов, С. Шатілов)

---

¹ *Вепрева Т. Б. Обучение профессионально-ориентированной иноязычной лексике студентов неязыковых специальностей на основе интегрированного курса : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Вепрева Татьяна Борисовна – Санкт-Петербург, 2012. – 182 с.*

- професійно-орієнтованого навчання (В. Аітов, К. Митрофанова, О. Поляков, Р. Робінсон, С. Торнбері, Т. Хатчинсон)
- навчання іншомовній лексиці (В. Бухбіндер, Т. Вєпрева, П. Гурвич, В. Коростелев, С. Торнбери, А. Уфїмцева)
- інтерактивного навчання в співпраці (В. Букатов, А. Єршова)
- використання технологій Веб 2.0 в навчальному процесі (О. Башмаков, М. Євстигнєєв, М. Іл'яхов, Л. Раїцька, М. Сафронов, П. Сисоєв, Є. Патаракин, С. Тітова, Jason Fried, Paul Graham, Tim O'Reilly).

Мета статті. Здійснити теоретичний аналіз та обґрунтувати доцільність використання вікі-технології для розширення словникового запасу студентів немовного профілю в процесі самостійної роботи. Представити базовий алгоритм організації самостійної роботи студентів з створення глосарію фахових термінів. Розглянути технічні можливості реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Абсолютна більшість дослідників відзначає важливу роль самостійної роботи в процесі навчання іноземних мов. Знання отримані студентами самостійно більш міцні, ніж отримані в готовому вигляді від викладача оскільки, в ході самостійної роботи кожен студент безпосередньо працює з новим матеріалом, концентрує на ньому свою увагу та мобілізує всі інтелектуальні та емоційні резерви. Тут проявляється його індивідуальність, особисті інтереси, активність, ініціатива та творчий підхід. Самостійна робота, за умов належної її організації, має виключно позитивний вплив на формування особистості майбутнього конкурентоспроможного фахівця ².

Сучасна тенденція до орієнтації навчального процесу на самостійну роботу, що визначається як «самостійна навчальна діяльність», потребує зусиль дослідників та педагогів-практиків в напрямі активізації цього виду діяльності.

---

² *Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык / Н. Ф. Коряковцева. – Москва: Просвещение, 2002. – 219 с.*

Тітова С. В., Філатова А. В. Технологии Веб 2.0. в преподавании иностранных языков / С. В. Тітова, А. В. Філатова — М.: Издательство Икар, 2014. — 100 с.

Boulos M. Wikis, blogs and podcasts: A new generation of Web based tools for virtual collaborative clinical practice and education [Електронний ресурс] / M. Boulos, I. Maramba, S

Активізувати самостійну роботу – значить суттєво підвищити її роль в досягненні нових освітніх цілей, надавши їй проблемний характер, що мотивує студентів ставитися до неї як до провідного способу формування навчальної та професійної компетенції³. В зв'язку з цим, з'являється потреба у пошуку та розробці нових нестандартних форм організації цього виду діяльності які допоможуть викладачу успішно вирішити дидактичні завдання та будуть цікавими і мотивуючими для студентів.

Однією з таких форм, на думку дослідників, може бути груповий проект у форматі вікі-сайту.

Вікі-технологія – це один з видів сервісу Веб 2.0, гіпертекстове середовище для інформаційної співпраці. Назва сервісу вікі була запозичена з гавайської мови і означає «швидко-швидко». Ця назва добре відображає динамічність роботи з матеріалом. Завдяки мережі Інтернет, у створенні вікі-сторінок може брати участь необмежена кількість людей, що знаходяться на відстані один від одного. Кожен зареєстрований користувач може брати участь у створенні, доповненні, коригуванні та видаленні контенту (змісту сайту, що містить текстовий матеріал, аудіо, відео та графічні матеріали), а також, за потреби, може повернутися до попередніх версій сторінки. В результаті багаторазового групового редагування формується достатньо коректний та відносно повний інформаційний ресурс. Гіпертекстова структура вікі надає читачеві можливість легко переходити з сторінки на сторінку в мережі Інтернет у пошуках додаткової інформації. В навчанні іноземних мов вікі-сайти можуть ефективно використовуватись в якості додаткового інформаційного ресурсу для збагачення мовної практики студентів⁴. За прямим призначенням вікі не є

---

³Хакунова Ф. П. Проблема организации самостоятельной работы студентов и школьников на современном этапе образования / Ф. П. Хакунова // Вестник Адыгейского государственного университета. Сер. Педагогика. Майкоп: Изд-во АГУ, 2012. Вып. 2. С. 157-162

⁴ Сысоев П. В. Современные информационные и коммуникационные технологии: дидактические свойства и функции // Язык и культура. – 2012. № 1. – С. 120–133.

Титова С. В., Филатова А. В. Технологии Веб 2.0. в преподавании иностранных языков / С. В. Титова, А. В. Филатова — М.: Издательство Икар, 2014. — 100 с.

навчальним сайтом або освітньою платформою, однак можливості для створення колективного інформаційного продукту надають цій технології суттєвого освітнього потенціалу. Навчальна робота у вікі поєднує переваги індивідуальної та групової навчальної діяльності. Кожному студенту надається можливість виконувати свою частину завдання в зручний для нього час та в індивідуальному темпі, а груповий аналіз та узагальнення результатів можливо виконувати під час аудиторного заняття⁵.

Дослідники розглядають вікі не лише як джерело навчальної інформації, але й як ефективний інструмент для організації та проведення спільної роботи (В. Букатов, Л. Варченко, А. Єршова, М. Іл'яхов, Ю. Маркова, П. Сисоев та ін). Вікі-технологія включає елементи співпраці, що надає їй особливої цінності в підготовці майбутніх фахівців. Співпраця – основа успішної професійної діяльності. Завдання з елементами співпраці формують у студентів навички швидкого рішення когнітивних задач, знімають труднощі розуміння та сприйняття матеріалу. Основними особливостями співпраці є цілеспрямованість, мотивація, взаємозв'язок учасників, ефективний розподіл функцій та обов'язків, самодисципліна⁶.

Для викладача іноземних мов використання навчання у співпраці надає можливість забезпечити студентам необхідні умови для активізації пізнавальної і мовної діяльності та набуття достатньої практики для формування необхідних вмінь та навичок⁷.

Godwin-Jones R. Blogs and wikis: Environments for on-line collaboration. Electronic Version / R. Godwin-Jones // Language, Learning and Technology. –2003. – № 7(2). – P. 12-16.

⁵ *Ильяхов. М. О. Методические основы организации интерактивного обучения в сотрудничестве на базе технологии вики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Максим Олегович Ильяхов. – Москва, 2013. – 217 с.*

⁶ *Тимова С. В., Филатова А. В. Технологии Веб 2.0. в преподавании иностранных языков / С. В. Тимова, А. В. Филатова — М.: Издательство Икар, 2014. —. 100 с.*

Boulos M. Wikis, blogs and podcasts: A new generation of Web based tools for virtual collaborative clinical practice and education [Электронный ресурс] / M. Boulos, I. Maramba, S.

⁷ *Сысоев П. В. Современные информационные и коммуникационные технологии: дидактические свойства и функции // Язык и культура. – 2012. № 1. – С. 120–133.*

Тимова С. В., Филатова А. В. Технологии Веб 2.0. в преподавании иностранных языков / С. В. Тимова, А. В. Филатова — М.: Издательство Икар, 2014. —. 100 с.

Таким чином, вікі-технологія може стати адекватною основою для ефективної організації спільної проектної діяльності студентів з метою створення глосарію, тобто, словника термінів за фахом. Оскільки використання вікі не потребує спеціальної освіти та високого рівня ІКТ-компетенції, технологію можна використовувати з студентами будь-якого напрямку підготовки.

Основою формату завдання з створення вікі-глосарію стала концепція розроблена М. Іл'яховим. Дослідник пропонує формат завдання «вікі-словник» який передбачає наступні етапи роботи:

- викладач добирає мовний матеріал, що має бути описаний у словнику та створює шаблон опису лексичних одиниць;
- студенти колективно працюють на описом заданих лексичних одиниць, редагують роботу один одного;
- на завершальному етапі викладач оцінює роботу в цілому та індивідуально⁸.

Однак, вважаємо за доцільне внести певні зміни в перший етап запропонованої дослідником концепції. На нашу думку, можливість самостійного добору лексичного матеріалу студентами підвищить ефективність роботи. Оскільки самостійний добір лексики студентами в межах визначеної викладачем теми є більш адекватним специфіці навчання іноземної мови професійного спрямування в умовах сучасного внз. Такий спосіб сприяє більшому ступеню залученості студентів до пізнавальної діяльності, надає можливість студентам реалізувати себе творчо та професійно, підвищує рівень відповідальності за створюваний контент та результат спільної діяльності. Це, безумовно, сприяє розширенню професійної компетенції майбутніх фахівців та сприяє формуванню їх професійної мотивації.

---

⁸ *Ильяхов. М. О. Методические основы организации интерактивного обучения в сотрудничестве на базе технологии вики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Максим Олегович Ильяхов. – Москва, 2013. – 217 с.*

До переваг такого формату роботи з лексикою фахового спрямування можна віднести:

- можливість самостійного аналізу нових лексичних одиниць, що сприяє їх усвідомленому (а не механічному) запам'ятовуванню;
- розміщення термінів за принципом подібності або відмінності (наприклад підбір синонімів, антонімів, однокорінних слів тощо) суттєво розширюють мовний діапазон студентів;
- активне залучення всіх видів пам'яті завдяки мультимедійності формату;
- можливість контекстного аналізу та запам'ятовування⁹.

Всі вищенаведені переваги створюють сприятливі умови для більш глибокого та усвідомленого засвоєння лексичних одиниць.

На основі аналізу існуючих алгоритмів навчання іноземних мов з використанням вікі-технології та концепції запропонованої М. О. Іл'яховим нами було розроблено базовий алгоритм спільної роботи з вікі-сайтом з кінцевою метою створення професійно-орієнтованого глосарію. Алгоритм складається з чотирьох основних етапів та описує дії викладача в процесі організації та проведення самостійної роботи студентів з складання вікі-глосарію.

Етап 1. Підготовка.

На підготовчому етапі викладач:

- знайомить студентів з метою створення спільного глосарію та пропонує тематику розділів та підрозділів;
- представляє студентам схему оформлення статті (може містити наступні елементи: термін, визначення, переклад, антоніми, синоніми, приклад використання в контексті, ілюстрація, аудіо або відео файли);
- знайомить студентів з критеріями оцінювання;

---

⁹ *Ильяхов. М. О. Методические основы организации интерактивного обучения в сотрудничестве на базе технологии вики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Максим Олегович Ильяхов. – Москва, 2013. – 217 с.*

- пропонує студентам самостійно визначити та скласти перелік термінів;

- задає алгоритм дій, встановлює тривалість етапів роботи та чітко визначає очікуваний результат.

Етап 2. Створення сторінки.

На цьому етапі викладач виконує наступні дії:

- створює вікі-сайт та організовує реєстрацію учасників;
- знайомить студентів з структурою сайту та його технічними можливостями;

- обговорює зі студентами питання інформаційної безпеки, пояснює правила дотримання авторського права та основні правила нетикету.

Етап 3. Розміщення матеріалу.

На цьому етапі викладач:

- розміщує на сайті шаблон, рекомендації з оформлення статей, список розділів та підрозділів, перелік рекомендованих джерел, критерії оцінювання роботи;

- формує структуру глосарію;
- виконує регулярний моніторинг виконання роботи студентами через чітко визначені проміжки часу;

- забезпечує виконання встановлених правил роботи.

Етап 4. Оцінювання та аналіз.

На даному етапі викладач:

- організує проведення контрольного заходу (словниковий диктант, опитування, тест тощо);

- оцінює внесок кожного студента окремо відповідно визначених критеріїв;

- обговорює зі студентами якість отриманого результату та можливість викладення його у відкритий доступ для використання іншими студентами чи користувачами мережі;

- обговорює зі студентами труднощі, що виникли під час роботи , проводить аналіз їх причин та шляхи уникнення в подальшій роботі.

Практичну реалізацію проекту з розміщенням вікі-проекту в мережі можна здійснити наступними способами: використовуючи існуючі вікі-сайти; використовуючи простір для вікі-хостингу; створити власний вікі-сайт.

Розглянемо їх більш детально з врахуванням специфіки нашого завдання.

Використання існуючих вікі-сайтів дозволяє доповнювати та редагувати існуючі сторінки у Вікіпедії та на інших тематичних сайтах. Однак, такий варіант реалізації проекту не в повній мірі відповідає завданням та специфіці формату начального вікі-словника.

Простір для вікі-хостингу є більш прийнятною альтернативою. На сьогоднішній день існує велика кількість сайтів, що пропонують можливість розміщення та підтримки індивідуальних проектів. Це також найпростіший варіант з технічної точки зору. До основних його недоліків можна віднести: публічність (перегляд сторінок є доступним всім користувачам мережі Інтернет) та певну обмеженість технічних можливостей.

До переваг відносимо технічну простоту використання і таким чином вважаємо найкращім варіантом для початкового ознайомлення з основними принципами роботи.

Найпопулярнішими платформами на сьогоднішній день є Wikia, Wikispaces та PBWorks.

Для створення сторінки на платформі Wikia необхідно виконати наступні дії: зареєструватися, ознайомитися з умовами використання сервісу, обрати опцію «створити нову вікі», задати ім'я сторінки, описати тему та обрати категорію. Після цього користувач має можливість створювати та редагувати тексти, доповнювати матеріал зображеннями, відео та таблицями, додавати гіперпосилання, створювати власні теми оформлення.

Проект Wikispaces пропонує користувачам більш простий інтерфейс та можливість обрати параметри доступу:

- public (доступно для перегляду та редагування всім користувачам);

- protected (доступно для перегляду всім користувачам, для редагування – лише визначеним адміністратором сторінки);
- private (лише вказані адміністратором сторінки користувачі можуть переглядати та редагувати зміст).

Однак, деякі функції цієї платформи надаються безкоштовно лише на обмежений термін.

Сайт PBWorks пропонує безкоштовне використання платформи для освітніх цілей, однак, як і вищезазначені платформи має дещо обмежений функціонал.

Власний вікі-сайт забезпечує розширені функціональні можливості та безкоштовного користування, однак потребує дещо більше зусиль з боку викладача. Для створення власного сайту необхідно використати спеціалізоване програмне забезпечення, яке розповсюджується безкоштовно та знайти сервер для розміщення сторінки. Створення власного вікі-сайту уможливорює зробити його як публічним, так і доступним лише певному колу користувачів¹⁰.

Висновки. На основі проведеного аналізу ми можемо визначити, що формат роботи «вікі-глосарій» має суттєвий потенціал для успішного вирішення наступних завдань:

- розширення словникового запасу студентів;
- підвищення мотивації та актуалізація самостійної роботи в процесі вивчення іноземних мов;
- розвиток навичок та вмінь самостійної роботи;
- розвиток навичок та вмінь співпраці;
- розвиток критичного мислення;
- тематична структуризація лексики спеціальності;
- знайомство з нетикетом та правилами академічної чесності.

До основних переваг описаного формату роботи можна віднести:

---

¹⁰ Каргина Т. Интернет-сервисы для гражданских активистов в примерах и картинках / Т. Каргина. – М., 2011- 92 с.

- можливість більш раціонального використання та розподілу аудиторного навчального часу;
- високий ступінь інтегрованості результатів виконання завдання з іншими елементами курсу «Іноземна мова професійного спрямування»;
- створення сприятливих умов для рівномірного залучення до навчального процесу всіх студентів незалежно від індивідуальних особливостей та рівня володіння мовою.

Таким чином, вважаємо, що вікі-технологія може бути основою для аналогової або альтернативної форми роботи в процесі навчання професійно-орієнтованої лексики студентів немовних спеціальностей і має значний потенціал для оптимізації та підвищення ефективності організації самостійної роботи студентів в процесі навчання іноземних мов професійного спрямування.

Список використаних джерел:

1. Вепрева Т. Б. Обучение профессионально-ориентированной иноязычной лексике студентов неязыковых специальностей на основе интегрированного курса : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Вепрева Татьяна Борисовна – Санкт-Петербург, 2012. – 182 с.
2. Ильяхов. М. О. Методические основы организации интерактивного обучения в сотрудничестве на базе технологии вики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Максим Олегович Ильяхов. – Москва, 2013. – 217 с.
3. Каргина Т. Интернет-сервисы для гражданских активистов в примерах и картинках / Т. Каргина. – М., 2011- 92 с.
4. Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык / Н. Ф. Коряковцева. – Москва: Просвещение, 2002. – 219 с.
5. Сысоев П. В. Современные информационные и коммуникационные технологии: дидактические свойства и функции // Язык и культура. – 2012. № 1. – С. 120–133.

6. Титова С. В., Филатова А. В. Технологии Веб 2.0. в преподавании иностранных языков / С. В. Титова, А. В. Филатова — М.: Издательство Икар, 2014. — 100 с.

7. Хакунова Ф. П. Проблема организации самостоятельной работы студентов и школьников на современном этапе образования / Ф. П. Хакунова // Вестник Адыгейского государственного университета. Сер. Педагогика. Майкоп: Изд-во АГУ, 2012. Вып. 2. С. 157-162.

8. Boulos M. Wikis, blogs and podcasts: A new generation of Web based tools for virtual collaborative clinical practice and education [Электронный ресурс] / M. Boulos, I. Maramba, S. Wheeler // BMC. 2006. № 6 (41). – Режим доступа до ресурсу: <http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1472-6920-6-41.pdf>

9. Godwin-Jones R. Blogs and wikis: Environments for on-line collaboration. Electronic Version / R. Godwin-Jones // Language, Learning and Technology. –2003. – № 7(2). – P. 12-16.

Матеріали подано в авторській редакції